

Monumentnummer*: 517634

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 november 2000
Kadaster deel/nr 82987/128

Woonplaats* Gouda
Gemeente* Gouda
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Gouda
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Gouda
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 40

Omschrijving**

Inleiding

Rond de eeuwwisseling werd in het bestaande, niet bij de bescherming van rijksweg betrokken pand aan de Markt 22 het Café Central gevestigd. In 1923 liet de toenmalige eigenaar Louis de Groot de achterZAAL van het café volledig in Art Deco stijl opnieuw inrichten en decoreren. De opening van de zaal was in 1924. De decoratie bestond uit tegen de muren gespannen olieverfschilderingen op linnen. De schilderingen waren van de hand van de kunstenaar Pieter Den Besten te Rotterdam. Den Besten werkte vanaf 1915 veelvuldig voor de Rotterdamse bioscoophouder Abraham Tuschinski. Hij maakte onder meer de schilderingen voor het thans verdwenen Grand Theater Pompenburg in Rotterdam (1923) en de decoratie van de bioscoop van Tuschinski in Amsterdam (1921); bovendien was hij betrokken bij de inrichting van het stoomschip Nieuw Amsterdam van de H.A.L.. Naast de schilderingen in het Tuschinkitheater in Amsterdam zijn van Den Bestens hand alleen de schilderingen in café Central bewaard gebleven. In 1939 werd een aantal glas-in-lood ramen geplaatst. Hierbij kwamen twee afbeeldingen van vrouwen te vervallen en een derde werd versneden en verplaatst.

Het koepeldak was oorspronkelijk met glas-in-lood van J. Peeters en houten panelen uitgevoerd.

De zaal is in 1992 in opdracht van eigenaar De Groot, een kleinzoon van Louis de Groot, volledig gerenoveerd. Hierbij zijn de schilderingen weer in het zicht gebracht en gerestaureerd onder leiding van Theo Elsing (deze waren in 1953 aan het zicht onttrokken

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

toen is ook het plafond vernieuwd).

N.B. Alleen de Art-Deco zaal van het pand Markt 22 is bij de bescherming betrokken.

N.B. De achteruitgang en -wand zijn gewijzigd en vernieuwd. De bar behoort niet tot het oorspronkelijke interieur. De luxe elektrische lampen zijn inmiddels verdwenen. De betegelde rand van de lambrizing en de tegels langs de parketvloer dateren van 1992.

Omschrijving

De feestzaal bevindt zich op de begane grond van Markt 22 aan de zijde van de Zeugstraat.

De plattegrond van de langgerekte zaal bestaat uit een breed gedeelte aan de zijde van de Markt en een smaller gedeelte naar de Zeugstraat toe. Achteraan (Zeugstraatzijde) was vroeger een toneeltje, afgescheiden met twee getrapte keperbogen en gordijnen. Daarnaast bevond zich een gang met een achteruitgang. In de huidige situatie is achteraan één getrapte keperboog over de gehele breedte van de ruimte aangebracht. De vloer bestaat uit een originele eiken parketvloer. De wanden van de zaal zijn vanaf de lambrizing gedecoreerd. De lambrizing zelf is ongedecoreerd en wordt afgesloten met een eenvoudige lijst.

De schilderijen op de wanden (alleen aan de lange zijden van de ruimte) bestaan uit dertien gestileerde vrouwenfiguren in verschillende poses. De vrouwen, oorspronkelijk 16 in aantal, staan elk in een eigen kader. De vrouwen zijn weelderig gekleed en omgeven door gestileerde wolkenpatronen. De in Art Deco-stijl vormgegeven schilderijen zijn overwegend in pasteltinten ('ton-sur-ton') uitgevoerd. De achtergrond is overwegend oranje-rood. Het geheel is sterk lineair met forse contouren en met grote vlakken opgezet. Hoewel alle figuren een andere kleurstelling en detaillering hebben geeft de overwogen vlakverdeling en de sterke stileren een zekere rust aan de schilderijen. De schilderijen worden bovenaan afgesloten met een lijst.

Vooraan, in de rechterwand en in de schuine wand, zijn gekoppelde glas-in-lood ramen geplaatst. In deze vensters zijn bovenlichten met klappramen en vaste delen geplaatst. De gekleurde Art-Deco glazen zijn voorzien van teksten, namelijk IMW An 41 en Central. Bovendien zijn de wapens van Gouda en Bergambacht en een drinkend boertje gebrandschilderd. Teksten en afbeeldingen verwijzen naar de functie van de feestzaal en naar de familie van de opdrachtgever. Het balkenplafond heeft een geometrisch frame van hout met daartussen geschilderde decoratie, eveneens bestaande uit vlakken met gestileerde organische vormen. In het midden bevindt zich een rechthoekige lichtkoepel.

Waardering

De Art-Deco feestzaal van café Central is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde.

De zaal heeft cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van een functie en vorm van decoratie uit het Interbellum. Binnen het oeuvre van de kunstenaar neemt de decoratie een bijzondere plaats in.

De zaal heeft architectuurhistorische waarde vanwege de detaillering en het materiaalgebruik.

De situering aan het centrale Marktplaats te Gouda onderstreept het bijzondere belang van dit interieur.

De schilderijen zijn nagenoeg gaaf.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De zaal vertegenwoordigt door de plaats die de schilderijen innemen in het oeuvre van de kunstenaar en doordat interieurs van deze omvang relatief weinig bewaard zijn een aanzienlijke zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Horeca

Functie

Café